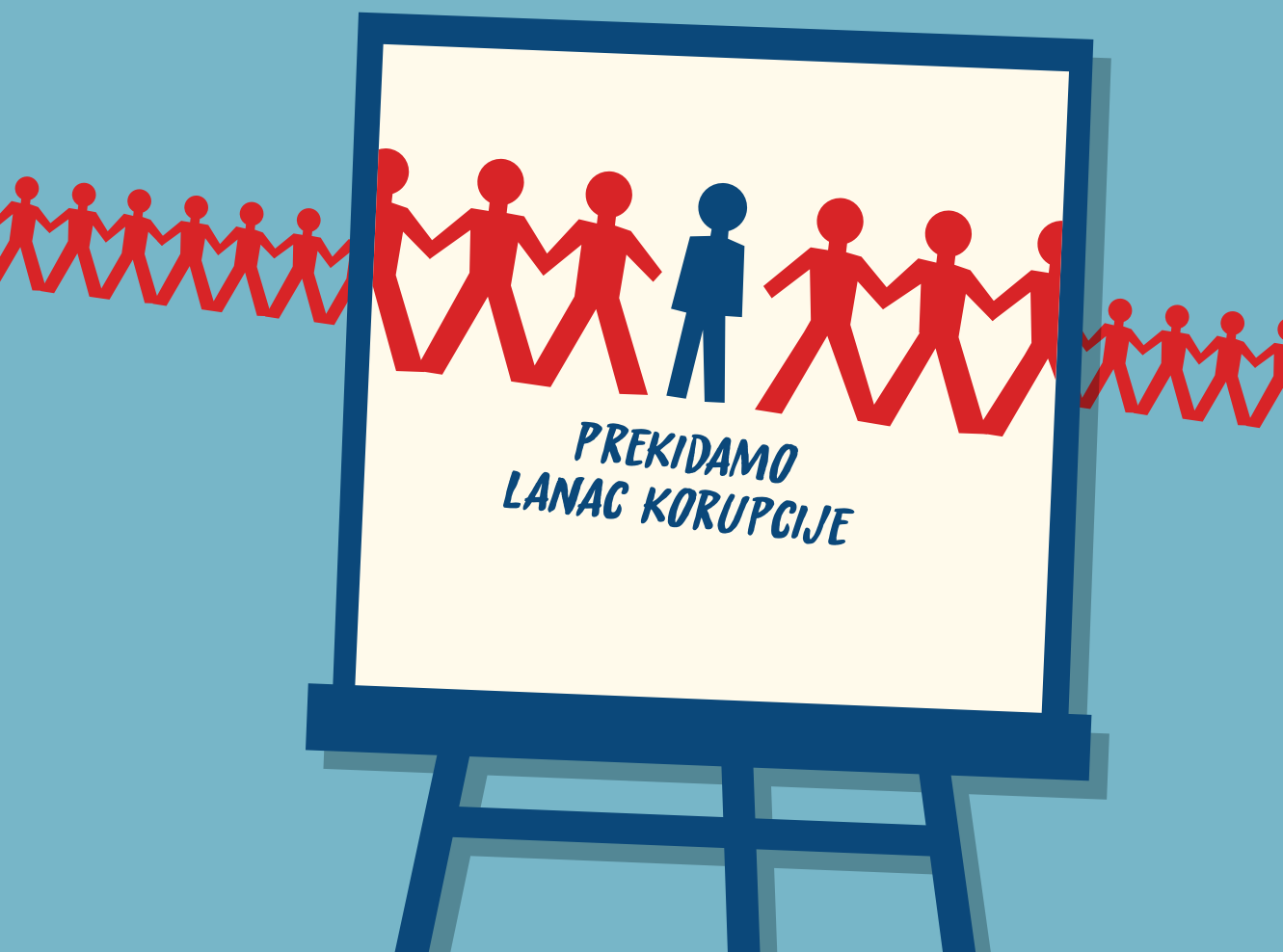


STRATEGIJA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE



Priručnik za sindikalne povjerenike

DECEMBAR 2021



Sindikat radnika trgovine
i uslužnih djelatnosti BiH

SADRŽAJ

Vizija strategije	3
Faktori koji uzrokuju korupciju	4
Kategorije korupcije i opisi mogućih internih koruptivnih djela unutar STBIH.....	6
Procjena rizika u oblastima STBIH	8
Radno tijelo za antikorupcijske politike i strategije.....	9
Načela borbe protiv korupcije u STBIH	11
Pravilnik za sprovođenje plana integriteta i strategije za borbu protiv korupcije.....	12

VIZIJA STRATEGIJE

Sindikata radnika trgovine i uslužnih djelatnosti (STBIH) će jačati svoj položaj među članovima i strukovnim Udruženjima i biti modelom dobrog upravljanja, integriteta, odgovornosti i transparentnosti. Kao takav neće tolerisati korupciju i koristit će sve mehanizme u njenom sprečavanju. Članovi STBIH i javnost će imati povjerenja u vladavinu zakona unutar STBIH i njegove institucije, koje će biti učinkovite, efikasne i pouzdane.

OPĆI CILJ STRATEGIJE

Opći cilj Strategije je da se korupcija, kao prepreka ekonomskom, socijalnom i demokratskom razvoju, u najvećoj mogućoj mjeri otkloni, te da se poduzmu jasne aktivnosti, kako bi se bilo kakve potencijalne koruptivne aktivnosti u Sindikatu trgovine i uslužnih djelatnosti BiH (STBIH) spriječile, a ako dođe do istih, sankcionisale.



Jačanje integriteta, odgovornosti i transparentnosti u radu STBIH.



Stvaranje preduslova za sprečavanje korupcije na svim nivoima i potencijalne štete nanešene radom trećih lica.



Afirmisanje pristupa nulte tolerancije na korupciju.



FAKTORI KOJI UZROKUJU KORUPCIJU

▶ EKONOMSKI

Obuhvata nivoe razvoja, obrasce akumulacije bogatstva, plate, strukturu privrede i otvorenost prema trgovini, izvore prihoda, nezakonite finansijske tokove, netransparentna transformacija vlasništva kroz razne oblike zloupotrebe u privatizaciji, pretjerana, neadekvatna i ne-dobronamjerna intervencija države u privredu, nepoštivanje tržišnih zakonitosti, itd

▶ POLITIČKI

Obuhvata različite vrste političkih sistema npr. različite vrste političkih sistema i državno društvenu dinamiku, borbu za moć i autoritet na različitim nivoima. Politički uzroci korupcije se zasnivaju na postojanju neformalnih centara moći, načinu funkcioniranja i finansiranja političkih stranaka, neradu inspekcijских službi, te raspoređivanju velikog dijela BDP-a od strane države i nepostojanje mehanizama odgovornosti

▶ INSTITUCIONALNI

Ovi oblici korupcije javljaju se u slučajevima nekvalitetne organizacijske strukture institucija, administrativnih postupaka koji omogućavaju koruptivne radnje, nedostatka unutrašnje i vanjske kontrole administracije i administrativnih postupaka, nekompetentnosti institucija koje su sačinjene od neadekvatnih javnih službi, u kojima se zapošljavanje obavlja po kriterijima stranačke pripadnosti, nepotizma, umjesto po kriterijima stručnosti i profesionalizma.

▶ SOCIOLOŠKI/ANTROPOLOŠKI

Obuhvata sociokulturnu logiku, darivanje poklona i mreže solidarnosti

▶ PRAVNI

Odnose se na nekonzistentnost zakonskih propisa, odsustvo adekvatnog ili potpunog funkcioniranja sektora pravde (sudova i tužilaštava) i objektivnog mjerenja i nadzora njihovog rada



KATEGORIJE KORUPCIJE I OPISI MOGUĆIH INTERNIH KORUPTIVNIH DJELA UNUTAR STBIH

Zloupotreba položaja ili ovlasti	Iskorištavanje službenog položaja ili ovlasti, prekoračenje granica službene ovlasti ili nevršenje službene dužnosti.
Nesavjestan rad u službi	Nesavjestan rad članova Upravnog odbora STBIH, izabranih predstavnika i članova Sindikata predstavlja svako ponašanje pojedinaca unutar pravnog lica, koje svojim nemarnim radom uzrokuje štetu za isto.
Primanje dara i drugih oblika koristi	Primanje dara i drugih oblika definira se kao poseban oblik zloupotrebe položaja ili ovlasti.
Podmićivanje	Čin nepoštenog ubjeđivanja nekoga da djeluje u nečiju korist putem plaćanja ili drugih podsticaja. Podsticaji se mogu pojaviti u vidu poklona, zajmova, naknada, nagrada ili drugih olakšica (nameta, usluge, donacije, itd.).
Pronevjera	Pogrešno usmjeravanje ili zloupotreba sredstava i/ili dobara povjerenih nekom ili pod nečijim nadzorom. Sa pravnog stanovišta, pronevjera ne mora nužno uključivati korupciju.
Isplate za olakšanja	Manja isplata, čestog naziva "brza isplata" ili "podmazivanje", sa ciljem da se obezbjedi ili ubrza obavljanje redovne ili neophodne radnje.
Dogovaranje	Dogovor između dvije ili više strana osmišljen sa ciljem ostvarivanja neprilične svrhe i neprilično uticanje na radnje drugih.



Iznuđivanje	Čin oštećivanja, nanošenja štete ili prijetnje oštećivanjem ili nanošenjem štete, direktno ili indirektno, bilo kojem licu ili imovini lica sa ciljem nepriličnog uticanja na postupke istog.
Pokroviteljstvo, klijentelizam i nepotizam	Pokroviteljstvo u svojoj srži predstavlja podršku koju pruža pokrovitelj, a odnosi se na praksu direktnog imenovanja lica.
Zloupotreba i odavanje tajnih podataka u vezi sa poslovanjem	Zloupotreba ili odavanje poslovne tajne je odavanje svakog podatka ili isprave koja je zakonom, drugim propisom ili općim aktom određen poslovnom tajnom, zbog čijeg bi priopštavanja neovlaštenoj osobi mogle nastupiti štetne posljedice za interese STBiH.
Upotreba imovine u privatne svrhe	Upotreba imovine STBiH u privatne svrhe predstavlja svaku vrstu upotrebe pokretne i nepokretne imovine za privatne svrhe.
Trgovina uticajem	Trgovina uticajem predstavlja posredno ili neposredno zahtijevanje, primanje/ prihvaćanje nagrade ili druge koristi, te obećanje nagrade ili druge koristi, korištenjem svog stvarnog, ili pretpostavljenog službenog/društvenog/ uticajnog položaja posreduju da službeno/ odgovorno lice izvrši ili ne izvrši službenu dužnost.
Različiti oblici prevarnih radnji	Prevara predstavlja čin kada osoba u radnom okruženju, koristeći svoja ovlaštenja namjerno obmanjuje nekoga kako bi se ostvarila nezakonita materijalna ili kakva druga korist ili pak da bi se postigla nepravdna ili nezakonita prednost.
Utaja novčanih i nenovčanih sredstava od strane osoblja	Utaja novčanih i nenovčanih sredstava predstavlja namjeru da se sebi ili drugom pribavi protivpravna imovinska korist.
Krađa imovine STBIH	Krađa imovine od strane članova Upravnog odbora STBIH, izabranih predstavnika i članova Sindikata i/ili drugi oblici otuđenja imovine STBiH.

PROCJENA RIZIKA U OBLASTIMA STBiH

Pregled specifičnih i zajedničkih oblasti STBiH unutar kojih je neophodno sagledati i analizirati rizike na nastanak korupcije ili bilo kojeg drugog neetičkog i neprofesionalnog ponašanja

Oblast djelovanja STBiH	Podoblasti unutar kojih se treba identifikovati i analizirati rizike
SPECIFIČNE OBLASTI STBiH	Specifične oblasti STBiH definisane su posebnim nadležnostima koje svaka institucija posebno posjeduje, a zasnovane su na zakonima i drugim relevantnim podzakonskim aktima. Specifične oblasti su oblasti radi kojih je STBiH, na osnovu posebnog zakona, osnovan.
ZAJEDNIČKE OBLASTI STBiH	<ul style="list-style-type: none"> • Upravljanje i rukovođenje STBiH • Upravljanje materijalno - finansijskim sredstvima STBiH, posebno upravljanje donacijama i projektnim sredstvima • Upravljanje nabavkama STBiH • Upravljanje dokumentacijom (kancelarijsko poslovanje) • Upravljanje kadrovima (ljudskim resursima) • Sigurnost • Etika i lični integritet • Sukob interesa • Prijem poklona • Djelotvorno postupanje po prijavama korupcije, etički i profesionalno neprihvatljivih postupaka • Zaštita uzbunjivača (lica koja prijavljuju korupciju)

RADNO TIJELO ZA ANTIKORUPCIJSKE POLITIKE I STRATEGIJE

S obzirom na ljudske resurse STBiH, potrebno je oformiti Radno tijelo zaduženo za antikorupcijske politike i strategije. Ovo radno tijelo će biti imenovano od strane Vijeća delegata koje je nadležno za donošenje svih odluka vezanih za rad Radnog tijela.

NADLEŽNOSTI RADNOG TIJELA



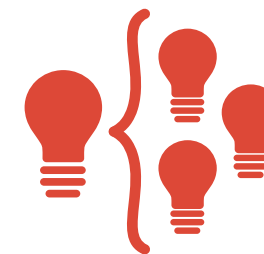
izrada Strategije za borbu protiv korupcije i plana za prevenciju korupcije;	obavljanje početne procjene mogućnosti nastanka koruptivnog ponašanja i identifikacije procesa gdje se mogu ostvariti korupcijski rizici;
koordinacija i nadzor nad sprovođenjem Strategije, te davanje mišljenja i instrukcija o pitanju njihovog sprovođenja;	prikupljanje i analiziranje svih postojećih kontrolnih mehanizama koji sprečavaju nastanak korupcijskih rizika, uključujući zakone, podzakonske akte, politike STBiH, praksu u implementaciji procedura i slično;

analiziranje dostavljenih podataka s ciljem utvrđivanja pojava koruptivnog djelovanja, te preduzimanje neophodnih mjera u skladu sa zakonom;	prikupljanje informacija od članova Upravnog odbora STBiH, izabranih predstavnika i članova Sindikata o rizičnim procesima i mogućnosti nastanka koruptivnih djela putem anonimnog upitnika i po potrebi putem tehnike intervjua ukoliko se procijeni da je potrebno;
prikupljanje i analiziranje statističkih i drugih podataka, te informisanje svih relevantnih subjekata u STBiH o rezultatima istraživanja;	identifikovanje, analiziranje i procjena rizičnih procesa u kojima mogu nastati korupcijski rizici;
postupanje po zaprimljenim prijavama s indicijama koruptivnog ponašanja u skladu s važećim propisima;	provjera uticaja postojećih kontrolnih mehanizama na sprečavanju korupcije i korupcijskih rizika unutar STBiH;
praćenje efekata sprovođenja aktivnih zakona i podzakonskih akata čiji je cilj prevencija korupcije i davanje mišljenja i instrukcija o pitanju njihovog sprovođenja;	procjena posljedica nastanka korupcije i korupcijskih rizika unutar svih procesa funkcionisanja STBiH;
javno publiciranje informacija o stanju borbe protiv korupcije u STBiH;	periodična edukacija u pravcu djelovanja protiv korupcije i komunikacija sa državnim, entitetskim i kantonalnim Agencijama za borbu protiv korupcije, kao i sa nevladinim sektorom čiji su osnovni pravci djelovanja usmjereni na borbu protiv korupcije.

NAČELA BORBE PROTIV KORUPCIJE U STBIH

Internu javnost definisanu Strategijom čine svi članovi Sindikata koji su direktno ili indirektno uključeni u sam rad i procese razvoja Sindikata

Eksternu javnost definisanu Strategijom, čine sve javnosti koje su u vezi s planiranim aktivnostima, kojih se aktivnosti tiču, koji učestvuju ili će učestvovati u planiranim aktivnostima te koji imaju ili će u budućnosti imati korist od aktivnosti.



Načelo transparentnosti kroz sprovođenje Zakona o pravu na pristup informacijama

Načelo prevencije kroz donošenje i provedbu mjera sistemskog otklanjanja uzroka korupcije

Načelo vladavine prava kroz obaveze poštivanja pravnih procedura

Načelo dobre prakse kroz usuglašavanje politike djelovanja STBiH sa najboljom praksom za učinkovito suzbijanje korupcije

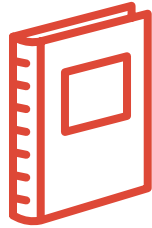
Načelo odgovornosti kroz punu odgovornost rukovodeće strukture za kreiranje i učinkovitu provedbu politike STBiH

Načelo učinkovitosti kroz stalni napredak u kreiranju i provedbi mjera za sprečavanje korupcije

Načelo suradnje s civilnim društvom kroz suradnju sa istim

Načelo suradnje kroz zajedničko djelovanje svih nivoa STBiH-a

Načelo samoprocjene kroz nadzor provedbe poslovnih aktivnosti STBiH, procjene rizika i poduzimanje odgovarajućih mjera



PRAVILNIK ZA SPROVOĐENJE PLANA INTEGRITETA I STRATE- GIJE ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE

KROZ NABROJANE ELEMENTE BORBE PROTIV KORUPCIJE STBiH ĆE:

Poslovati u skladu sa najvišim standardima etičnosti i integriteta

Ovaj princip podrazumijeva da se izrazi jasna i nedvosmislena nulta stopa tolerancije prema korupciji, te da upravljačke i nadzorne strukture STBiH kontinuirano ističu značaj svijesti o nultoj toleranciji stope prema korupciji. Ostvarivanje i implementacija ovog principa podrazumijava da STBiH ima kodeks ponašanja koji jasno naznačava kakva ponašanja nisu dozvoljena i kakvo ponašanje od strane članova Upravnog odbora STBiH, izabranih predstavnika i članova Sindikata se očekuje u obavljanju svakodnevnih aktivnosti.

Uspostaviti najbolje prakse upravljanja i nadzora nad planom integriteta

Princip podrazumijeva da se osigura najbolji način implementacije plana integriteta. U kontekstu nadležnosti organa STBiH a koja su data u zakonima koji regulišu udruženja, Upravni odbor STBiH će u svom planu poslovanja koji donosi navesti da je od posebnog interesa da STBiH osigura potpunu usklađenost sa zakonom u domenu poslovanja gdje su evidentni rizici od korupcije.

Odgovornost prema članovima kroz transparentnost i javno izvještavanje

Odgovornost prema članovima će se ostvariti tako što će STBiH učiniti dostupnim izvještaje koji će sadržavati informacije o nivou i efikasnosti implementacije plana integriteta.

Sprovesti plan integriteta na bazi procjene rizika

Kvalitetan plan integriteta nije moguće sprovesti ukoliko se ne provede procjena rizika korupcije, i to kroz identifikovanje sektora koji obavljaju određene poslove koji su rizični s aspekta korupcije, kao i određenih procesa unutar STBiH.

Implementirati politike i procedure s ciljem izbjegavanja rizika korupcije

Ovaj princip je u direktnoj vezi sa prethodno navedenim. Da bi se osiguralo ostvarivanje ovog principa potrebno je, na temelju procjene rizika korupcije, kreirati politike, procedure i aktivnosti koje će osigurati da se znatno umanjuje rizik na način da će se npr. izbjegavati sukob interesa, podsticati transparentnost u radu i slično.

Kontrolisati odnose sa trećim stranama s ciljem osiguravanja antikorupcijskih standarda

Odnos sa trećim stranama predstavlja jedan od većih rizika od nastanka korupcije u STBiH. U tu svrhu STBiH će osigurati efikasne mehanizme kontrole trećih strana kako bi se izbjegao rizik od nastanka korupcije. Te kontrole podrazumijevaju provjeru eventualnog sukoba interesa na strani članova Upravnog odbora STBiH, izabranih predstavnika i članova Sindikata.

Komunicirati sa članovima o odredbama planova integriteta kroz kontinuirane treninge

Ispunjavanje ovog principa ostvaruje se kroz godišnju edukaciju članova o antikorupcionim mjerama i planu integriteta.

Osigurati jednostavan pristupačan kanal za prijavu korupcije

Ključni aspekt u sprovođenju uspješnog plana integriteta je postojanje sistema kroz koji će članovi anonimno i potpuno slobodno izvršiti prijavu svih oblika nepravilnosti, bez opasnosti na odmazdu. S tim u vezi, STBiH će osigurati kanal za prijavu korupcije.

Vršiti kontinuirani monitoring, procjenu i unapređenje plana integriteta

STBiH će redovno vrši nadziranje primjene plana integriteta, analizirati postojeće odredbe plana, kao i stalno unapređenje.

Prema Kategorijama korupcije i mogućih internih koruptivnih djela unutar STBiH, opisanim u tekstu Strategije, svim članovima Upravnog odbora STBiH, izabranim predstavnicima i članovima Sindikata strogo je zabranjeno:

- Isplate za olakšanja
- Upotreba imovine STBiH u privatne svrhe
- Zloupotreba položaja ili ovlasti
- Utaja novčanih i nenovčanih sredstava
- Podmićivanje
- Dogovaranje
- Pokroviteljstvo, klijentelizam i nepotizam
- Iznuđivanje
- Zloupotreba i odavanje tajnih podataka u vezi sa poslovanjem
- Pronevjera
- Različiti oblici prevarnih radnji
- Trgovina uticajem
- Primanje dara i drugih oblika koristi
- Nesavjestan rad u službi
- Krađa imovine STBiH

Prilikom identifikacije i analize rizika unutar svih navedenih procesa i oblasti, Radno tijelo za antikoruptionske politike i strategije posebnu pažnju obraća na:

- postojanje adekvatnih propisa za sprečavanje nastanka i razvoja korupcije unutar STBiH koje treba procijeniti u svim segmentima
- da li postoji regulativa potrebna za obavljanje tog procesa (zakon, podzakonski akt, interni akt/uputstva/procedure)?
- da li je postojeća regulativa precizna, usklađena, jasna?
- da li postojeća regulativa sadrži odredbe o ograničenju diskrecionih ovlašćenja?
- da li postojeća regulativa sadrži odredbe o odgovornosti i posljedicama za neizvršenje/kršenje obaveza i pravila?

PREPORUČENE MJERE I PRATEĆE AKTIVNOSTI DOPRINIJET ĆE:

- osiguranju najviših standarda etike i integriteta u cjelokupnom poslovanju STBiH;
- osiguranju dosljedne primjene svih propisa unutar STBiH;
- uspostavljanju jasnih nadležnosti i obaveza organa STBiH za otkrivanje svih vrsta nedozvoljenih ponašanja, uključujući i koruptivno;
- osiguranju transparentnosti i otvorenosti u sprovođenju svih procesa u funkcionisanju STBiH;
- uspostavljanju jasnog sistema obaveza i odgovornosti unutar STBiH i kulture gdje će svaka vrsta koruptivnog djelovanja biti otkrivena i adekvatno sankcionisana;
- uspostavljanju jasnih komunikacijskih kanala i otvorenosti prema državnim antikoruptionskim ustanovama, Sindikalnim partnerima i javnosti u kojima se jasno naglašava antikoruptionska opredijeljenost i poslovanje STBiH;
- osiguravanju da sve procedure, politike i drugi interni akti budu usaglašeni sa antikoruptionskim prioritetima i načelima STBiH;
- uspostavljanju kadrovske politike i poslova koji će biti u potpunosti usklađeni sa antikoruptionskim prioritetima i načelima STBiH;
- osiguravanju kontinuirane edukacije članova o značaju antikoruptionskih nastojanja STBiH i razumijevanju značaja antikoruptionskog djelovanja;
- uspostavljanju efikasnih komunikacijskih kanala za interno i eksterno prijavljivanje koruptivnog ponašanja i pojava;
- osiguravanju savjetodavne podrške licima koja prijavljuju korupciju i potpunoj zaštiti njihovih prava (Zaštita zviždača).

SINDIKAT PO MJERI RADNIKA

KONTAKTI:

www.stbih.ba

telefon: 061 144 679

www.facebook.com/STBIH/

Projekat podržao
Olof Palme International
Center (OPIC)

